

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
ul. Podmurza 93, tel. 0548 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Kto: 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Bogdan Chruszowski

Warszawa
ZWL- AK
Okr. Pom. NSZ

Kemnitz Edward Marcin
ps. „Marcin” „Szczeciński”
„Slepowniczek”
M-1297/2139 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Hennitz Edward Marcin

J:K-1297/2139 Pom.

*Warszawa, ZWZ-AK, Okr. Pom.
URSZ*

- I./1. Relacja *k. 5 s. 1-5*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację —
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
- .....
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 7*
- VI. Fotografie *obrazki i ikonografii*

1/1. Relacja - Memiors Edward
Marcim

1. Biogram - relacja autorstwa
Bogdana Chsanowskiego, mpis
oryg. z poprawkami redakcyjnymi k. 35, 1-3
2. jak wyzej, mpis k. 2 s. 4-5

Wpłynęło dnia

18.11.95

L.dz.

10018195

KEMNITZ EDWARD MARCIN /1907-.../, przybrane nazwisko: Szczeciński,
pseudonim: "Marcin", oficer WP, ZWZ-AK, NSZ.

Urodzony 10 października 1907 r., syn Wojciecha i Marii z domu Kukułka. Okres I wojny światowej spędził wraz z matką oraz braćmi Wojciechem i Karolem w Berlinie, skąd 4 maja 1919 r. przyjechał do Poznania. W latach 1919-1921 uczęszczał do gimnazjum im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie, a następnie w latach 1921-1926 do gimnazjum Sw. Stanisława Kostki w Warszawie. Tam w 1924 r. nawiązał kontakt z organizacją Pogotowie Patriotów Polskich. [Od 1934 r. członek ONR, wprowadzony przez Henryka Rossmanna i członek "Zakonu Organizacji Polskiej".] Studia prawnicze ukończył na Uniwersytecie Warszawskim w 1932 r., potem studiował na London School Economics w Anglii /do 1934 r./ [W okresie od 12 sierpnia 1930 r. do 27 lutego 1931 r. odbywał służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty w Zambrowie. Powołany na ćwiczenia Kursu Adiutantów Batalionu w Różanie w Ośrodku Wyszkołenia Rezerw Piechoty, gdzie uległ wypadkowi podczas nauki jazdy konnej, wskutek czego od 17 czerwca do 17 lipca 1937 r. był wyłączony z zajęć wojskowych. Powołany ponownie w dniach od 22 sierpnia do 16 września 1938 r. do 10 Pułku Piechoty. Podporucznik rezerwy. Podczas kampanii jesiennej 1939 r. walczył w obronie Warszawy i Modlina. W czasie okupacji w ZWZ-AK i w "Żegocie" /Rada Pomocy Żydom/. Awansowany do stopnia kapitana 31 grudnia 1944 r. W marcu 1945 r. nawiązał kontakt ze Stanisławem Kasznicą z NSZ, mającym także powiązania z organizacją "Niepodległość" /"Nie"/. Z jego rozkazu rozpoczął organizowanie nowej sieci konspiracyjnej. Praca ta obejmowała początkowo strukturę "Nie" a później NSZ-Armieję Polską. Został mianowany Komendan-

3/11/2

tem Okręgu Pomorskiego NSZ. W dniu 2 lub 3 ^{IV} kwietnia 1945 r. przez Łódź i Inowrocław ~~przyjechał~~ do Bydgoszczy. Posługiwał się wówczas nazwiskiem "Szczeciński". Po zalegalizowaniu pobytu w Bydgoszczy /pomoc okazał mu tutaj Władysław Weker-dawny pracownik legalizacji ZJ-NSZ/, nawiązał kontakt z pracownikami Dyrekcji Zjednoczenia Energetycznego Okręgu Bydgosko-Toruńskiego oraz z przedstawicielami Tajnej Organizacji Wojskowej "Gryf Pomorski". Bazował również na członkach "Organizacji Polskiej" /grupa "Wybrzeże" i grupa "Pomorze"/ nawiązujących do przedwojennych struktur OP. W ciągu kilku tygodni zorganizował na Pomorzu sprawną sieć wywiadu OP/NSZ. Mel-
drunk z terenu północnego, środkowego i południowego Pomorza odbierał podczas odpraw w Bydgoszczy i w Toruniu. Utrzymywał kontakt z Komendą Obszaru ^{IV} zachodniego NSZ w Poznaniu. ^{Zwrot} Aresztowany przez UBP 23 ^{VI} lipca 1945 r. w punkcie kontaktowym Komendanta Okręgu Poznańskiego, ⁺ Leszka Proroka przy ul. Strusiej. Skazany [✓] w tajnym procesie 12 członków "Armii Polskiej", który odbył się w świetlicy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu w dniach 19-20 ^{października} 1945 r., ^{na 10 lat więzienia}. Karę odbywał w Bydgoszczy, Poznaniu, we Wronkach ⁺ w Warszawie przy ~~ul. Rakowieckiej~~ ^{ul. Rakowieckiej} i w Oddziale X na Mokotowie. Zwolniony 7 ^{III} marca 1947 r. i aresztowany ponownie 25 ^{III} marca 1949 r. Skazany 21 ^{XI} listopada 1951 r. ^{pozworn} na 10 lat więzienia. Przebywał we Wronkach i w Sztumie. Zwolniony 4 ^{II} lutego 1956 r. ⁺ pracował przez rok w Warszawskim Zjednoczeniu Przemysłu Drobego. Następnie podjął pracę w Szkole ⁺ ~~Metodystów~~ ^{Metodystów} i "Technikum Handlu Zagranicznego w charakterze nauczyciela języka angielskiego. W 1964 r. wyemigrował do Kanady dzięki małżeństwu "per procura" ^{przez} i ^{W ramach} wskutek interwencji rządu kanadyjskiego, ⁺ ~~łączenie rodzin~~ ^{łączenie rodzin} (pod auspicjami ONZ). Wykładał historię i kulturę polską w Loyds College w Montrealu. ^{przez} Założył kursy licealne im. Adama Mickie-

wicza. Od 1971 r. ^{list} kierownik biblioteki Concordia University. ^{Jako} działacz polonijny, odznaczony Złotą Odznaką Kongresu Polonii Kanadyjskiej, Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Yad Vashem /1983/. Żonaty z Izabelą z domu Łubieńska /zmarła w 1988 r./. Ma syna Andrzeja i córkę Małgorzatę. Żonaty po raz drugi z Marią z domu Kleniewską. Mieszka w Kanadzie w Montrealu.

CAW, Akta personalne, sygn.: 5696; Kemnitz M.E., Wspomnienia z pracy politycznej i społecznej w latach 1923-1956, Londyn 1983 /na prawach rękopisu/, passim; List E. Kemnitza ... /zbiory autora/.

Bogdan Chrzanowski

Kemnitz Edward Marcin ps. „Marcin” (1907), przybrane nazwisko: Szczeciński, oficer rez. WP, ZWZ-AK, NSZ.

Urodzony 10 X 1907 r., syn Wojciecha i Marii z d. Kukułka. Okres I wojny światowej spędził wraz z matką oraz braćmi Wojciechem i Karolem w Berlinie, skąd 4 V 1919 r. rodzina przyjechała do Poznania. W latach 1919–1921 uczęszczał do Gimnazjum im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie, a następnie w latach 1921–1926 do Gimnazjum Św. Stanisława Kostki w Warszawie. Tam w 1924 r. nawiązał kontakt z organizacją Pogotowie Patriotów Polskich. W okresie od 12 VIII 1930 r. do 27 II 1931 r. odbywał służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty w Zambrowie. Studia prawnicze ukończył na Uniwersytecie Warszawskim w 1932 r., potem studiował do 1934 r. na London School Economics w Anglii. Od 1934 r. był członkiem ONR, wprowadzonym przez Henryka Rossmanna i członkiem „Zakonu” w Organizacji Polskiej.

Powołany w 1937 r. na ćwiczenia Kursu Adiutantów Batalionu w Róźnie w Ośrodku Wyszukolenia Rezerwy Piechoty, uległ wypadkowi podczas nauki jazdy konnej, wskutek czego od 17 VI do VII lipca 1937 r. był wyłączony z zajęć wojskowych. Powtórnie został powołany w dniach od 22 VIII do 16 IX 1938 r. do 10 Pułku Piechoty i mianowany podporucznikiem rezerwy. Podczas kampanii wrześniowej 1939 r. walczył w obronie Warszawy i Modlina. W czasie okupacji pełnił służbę w ZWZ-AK a także w „Żegocie” (Radia Pomocy Żydom). Awansowany do stopnia kapitana 31 XII 1944 r. W marcu 1945 r. nawiązał kontakt ze Stanisławem Kasznicą z NSZ, mającym także powiązania z organizacją „Niepodległość” („Nie”). Z jego rozkazu rozpoczął organizowanie nowej sieci konspiracyjnej. Praca ta obejmowała początkowo struktury „Nie” a później NSZ — „Armię Polską”. Został mianowany Komendantem Okręgu Pomorskiego NSZ. W dniu 2 → 3 IV 1945 r. przyjechał, przez Łódź i Inowrocław, do Bydgoszczy. Posługiwał się wówczas nazwiskiem „Szczeciński”. Po zalegalizowaniu pobytu w Bydgoszczy (pomoc okazał tutaj Władysław Weker — dawny pracownik legalizacji ZJ-NSZ), nawiązał kontakt z pracownikami Dyrekcji Zjednoczenia Energetycznego Okręgu Bydgosko-Toruńskiego oraz z przedstawicielami Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Bazował również na członkach „Organizacji Polskiej” (grupa „Wybrzeże” i grupa „Pomorze”) nawiązujących do przedwojennych struktur OP. W ciągu kilku tygodni zorganizował na Pomorzu sprawną sieć wywiadu OP/NSZ. Meldunki z terenu północnego, środkowego i południowego Pomorza odbierał podczas odpraw w Bydgoszczy i w Toruniu. Utrzymywał kontakt z Komendą Obszaru Zachodniego NSZ w Poznaniu. Został aresztowany przez UB 23 VII 1945 r. w punkcie kontaktowym Komendanta Okręgu Poznańskiego, Leszka Proroka przy ul. Strusiej. Skazany na 10 lat więzienia w tajnym procesie, 12 członków „Armii Krajowej”, który odbył się w świetlicy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu w dniach 19–20 X 1945 r. Karę odbywał w Bydgoszczy, Poznaniu, we Wronkach i w Warszawie w Oddziale X na ul. Rakowickiej. Zwolniony 7 III 1947 r. i aresztowany ponownie 25 III 1949 r. Skazany 21 XI 1951 r. na 10 lat więzienia. Przebywał we Wronkach i w Sztumie. Zwolniony 4 II 1956 r. pracował przez rok w Warszawskim Zjednoczeniu Przemysłu Drobnoego. Następnie podjął pracę nauczyciela języka angielskiego w Szkole Metodystów i w Technikum Handlu Zagranicznego. W 1964 r. wyemigrował do Kanady dzięki małżeństwu „per procura” oraz wskutek interwencji rządu

kanadyjskiego pod auspicjami ONZ w ramach łączenia rodzin. Wykładał historię i kulturę polską w Loyds College w Montrealu oraz założył kursy licealne im. Adama Mickiewicza. Od 1971 r. był kierownikiem biblioteki Concordia University. Jako działacz polonijny odznaczony Złotą Odznaką Kongresu Polonii Kanadyjskiej, Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Yad Vashem (1983). Żonaty z Izabelą z domu Łubieńska (zmarła w 1988 r.). Ma syna Andrzeja i córkę Małgorzatę. Żonaty po raz drugi z Marią z domu Kleniewską. Mieszka w Kanadzie w Montrealu.

CAW, Akta personalne, sygn.: 5696; **K e m n i t z** M. E., *Wspomnienia z pracy politycznej i społecznej w latach 1923–1956*, Londyn 1983 (na prawach rękopisu), passim; List E. Kemnitza (zbiory autora).

Bogdan Chrzanowski

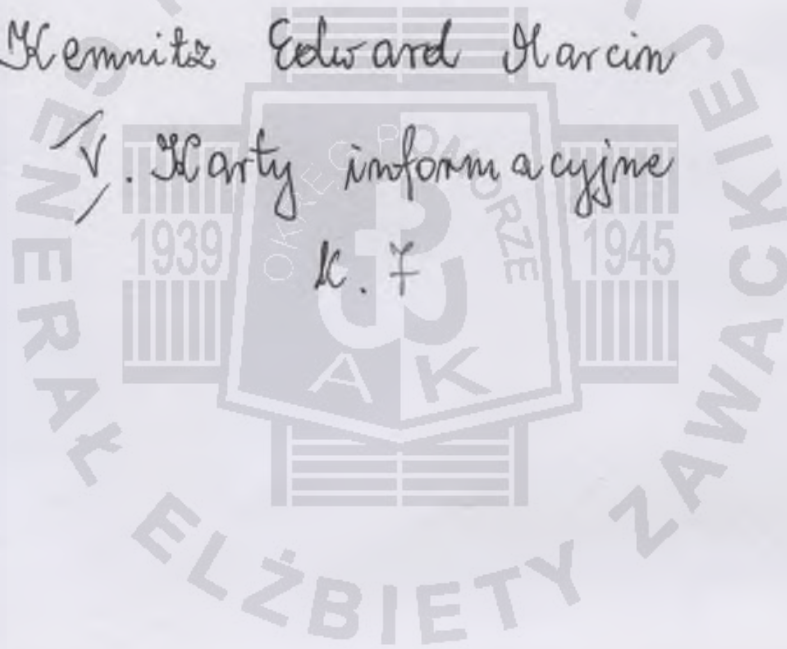

T: M: 1297/2139 Pom.

20

Kennitz Edward Marcin

✓ V. Party informacyjne
K. 7

9

KEMNITZ EDWARD

1

KO NSZ

1) Kmdt Okr. Pom. NSZ. Aresztowany w czerwcu 1945r. wraz z k-dą Okr. Poznań. Po nim okręgiem kierował prawdopodobnie szef sztabu inż. Skiba, ps. "Jacek", do jesieni tego roku, a później krótko Stefan Jakubowski, ps. "Topór".

2) Prawdopodobnie Kemnitz dotarł do środowisk "Gryfa Pomorskiego" przez niejakiego Romana Weycherta z Bydgoszczy w ramach akcji NSZ pozyskania sobie "Gryfa". Kontakty te zostały jednak przerwane na skutek zagrożenia aresztowaniami.

Zr.: K. Komorowski, Formacje ND, [w:] Walka podziemna, s. 329.

2

2

KEMNITZ EDWARD

KO NSZ

Inspektor Okr. Pom. NSZ po reorganizacji struktury terenowej NSZ przeprowadzonej wiosną 1945r.

B. Chrzanowski, Działalność ZJ-NSZ, [w:] Walka podziemna..., s. 262.

MGr'94

hpt. Kemnitz Edward Marcin

W-ur
ZK2-12
20 Pom.

ps. „Marcin”, „Desećwiski”, „Marcin d S. S.

3

Ślepowniszki

zob. Chramowski Bogdan, Zw. Jaszczurzy i
Narodowe Siły Zbrojne na Pomorzu
1939-1947, Wyd. PABZ t. XII, Toruń 1987,
s. 100-101, 107, 116-117, 148, 152-153,
155, 209

Wz. XI'04

Lemnitz Edward Narcim
ps. "Edward", "Sześciński"

W-wa
5. W2-42
20 Pom.
W52 4

zob. L. Głomkowski, Konspiracyja pomorska
1939-1947. Leksykon. Goleniów 1993, s. 194

Ad. X1104

↳ e) Kemnitz Edward Marcin kpt. 5
PS. "Marcin", "Szarecniński" K.O. NSZ

Od kwietnia do lipca (aresztowanie) 1945
organizował strukturę NSZ w powiat. S. Kasznic
wyznaczył go na komendanta Okręgu Pomone

zob. B. Ziobrowski, Powojenne działalności ziemian

Kujawskie, t. 20 2007, s. 78

M. H. IX. 02

Kemnitz Edward

Okr. Pom.
nr 58 f

Marcin "Marcin" Sencimski

zob. Powojenne losy konspiracji
na Pomorzu... pod red.
E. Zawackiej i Ryszarda
Kortowskiego, Toruń 1995,
s. 117, 123, 167.

AM, VI '15

Wiemnieta Gdów w ob. Olsz. Pom. 7
ps. „Marcin”, „Sęszeciński” W 52

zob. B. Chramowski, A. Gąsiorowski,
K. Stężyca, Polska Podziemna
na Pomorzu..., Gdów 2005,
s. 528.

nr. VI 15

Memnitz Edward Marcin

